1. Джуринский А.Н. "Японское чудо: мифы и реальность. Школьное образование и воспитание в Японии". – М.: Российское педагогическое агентство, 2008. – 64 с.

2. Eicher Theo S. Interaction Between Endogenous Technological Change and Endogenous Human Capital // Colombia University. – 1993. – P. 54 – 62.

3. Woodhall M. Cost-benefit analysis in education planning. – UNESCO, 2000. – 152 p.

Стаття надійшла до редакції 01.10.2010

УДК 502.63

Любов Малик, *кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту лісових підприємств Національного лісотехнічного університету України, м. Львів*

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розглядається актуальне питання охорони навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів.

Ключові слова: *екологія, водні ресурси, лісові ресурси, екологічна безпека, тваринний світ, забруднення.*

В статье рассматривается актуальный вопрос охраны окружающей естественной среды и рациональное использование природных ресурсов.

Ключевые слова: *экология, водные ресурсы, лесные ресурсы, экологическая безопасность, животный мир, загрязнение.*

The question of guard of natural environment and rational use of natural resources is examined in the article.

Key words: *ecology, water resources, forest resources, ecological safety, animal kingdom, contamination.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій. Україна через високий рівень концентрації промислового виробництва та сільського господарства, внаслідок хижацького використання природних ресурсів протягом десятиріч перетворилася в одну з найнебезпечніших в екологічному відношенні країну.

Екологія – це знання людини про те що її оточує. У наш час даний термін міцно закріпився в суспільній свідомості. Екологія стала одним з основних показників ставлення людини до життя, навколишнього природного середовища.

Екологічна свідомість відображає духовність суспільства, його "порозуміння" з природою невід'ємною частиною якої є людина.

В екологічних роздумах людини відбивається рівень її інтелекту, загальної і професійної культури. Більшість людей які свідомо зараховують себе до прибічників сучасної культури, вважають що захист довкілля є одним з найбільш важливих завдань сучасних і майбутніх генерацій. Стан природи викликає все більше занепокоєння у представників різних верств населення.

Нині майже немає свідомої людини яка незнана б дещо про екологію. Для більшості населення з нею поєднана стурбованість тими негативними наслідками, що спостерігаються у різних сферах антропогенної активності. Як правило, ці наслідки теоретичною основою яких треба вважати так званий антропоцентризм пов'язані з доведенням до крайньої межі тих навантажень які людина покладає на природу.

Нинішня екологічна ситуація в нашій країні характеризується як глибока еколого-економічна криза, котра зумовлена закономірностями функціонування адміністративно-командної економіки колишньої Російської імперії.

Нарощування продуктивних сил здійснювалося практично без врахування екологічних наслідків, панував відомчий, споживацький підхід до розміщення нових видів виробництва. Були допущені великі помилки в організації комплексного використання природних ресурсів, недостатня увага приділялась управлінню охороною природи та контролю за природним навколишнім середовищем.

Протягом останніх років у здоров'ї населення спостерігаються негативні тенденції, пов'язані певною мірою з незадовільним екологічним станом. В Україні з 1991 року відсутній природній приріст населення, а тривалість життя на 6 років нижча, ніж у розвинутих країнах. Темпи зростання загальної захворюваності за останні роки становлять близько 35%. Негативні зміни у здоров'ї сталися, головним чином, за рахунок підвищення рівня злоякісних новоутворень, серцево-судинних хвороб, бронхіальної астми, захворювання шлунково-кишкового тракту, цукровий діабет, алергійні захворювання.

© Л. Малик, 2010

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

Глибоке занепокоєння викликає стан природних ресурсів.

Стан земельного фонду. Загальний земельний фонд України становить 60 млн. га і представлений переважно різновидами чорноземів, котрі займають 57% всіх сільськогосподарських угідь і становлять 68% орних земель. У середньому, на одного мешканця України припадає 0,8 га сільськогосподарських угідь.

Великої гостроти набула проблема радіоактивних відходів. На атомних електростанціях накопичено тисячі тонн відпрацьованого ядерного палива, десятки тисяч кубометрів твердих і десятки мільйонів літрів рідких радіоактивних відходів. У промисловості, сільському господарстві, медицині та в наукових закладах накопичено більше ста тисяч відкритих та закритих радіоактивних джерел. Понад 70 млн. м куб. радіоактивних відходів зосереджено у відвалах та хвостосховищах уранової, гірничодобувної та переробної промисловості.

Незадовільно здійснюється відновлення відпрацьованих промисловістю земель. При цьому якість рекультивації низька, мало земель повертається в сільськогосподарське виробництво, а їхня родючість майже на половину нижча від природної.

Використання та охорона надр. Сьогодні немає чіткого механізму управління та державного контролю у використанні та охороні надр. Розробка корисних копалин здійснюється більш ніж з 5000 родовищ без належного комплексного освоєння. У надрах залишається і губиться розвіданих запасів нафти – 70%, солей – 50%, вугілля – 40%, металів – 25%. Крім цього, щорічно вилучається із землі 2,3 млрд. тонн копалин, а використовується лише третина. Решта йде до відвалів, шлаконакопичувань, на підсипку. Обсяг накопичених відвальних порід, відходів енергетики та промисловості перевищує 20 млрд. тонн, ними зайнято 130 тис. га сільськогосподарських угідь. Після аварії на Чорнобильській АЕС радіонуклідами було забруднено 4,6 млн. га, з використання вилучено 119 тис. га сільськогосподарських угідь.

Використання та охорона водних ресурсів. Зростають обсяги скидання забруднених стічних вод у водоймища України. У 1993 році їхня кількість становила 4,7 млрд. м^3 проти 4,3 в 1991 році. Всього в 1993 році у водоймища скинуто 15,6 млрд. м^3 стічних вод з взятих на використання 28,8 млрд. м^3 на Донецько-Придніпровський регіон припадає 38% забраної води та 63% скинутих забруднених вод від загального обсягу в Україні.

Основними забруднювачами водних джерел залишаються підприємства та організації металургії, енергетики, вугільної промисловості, лісохімічного та агропромислового комплексів, а також комунальне господарство, частка котрого складає майже половину забруднених стоків країни.

Річкову мережу України складають понад 22 тис. річок загальною довжиною більш як 170 тис. км. Середня густота складає 0, 25 км/км^2, переважна більшість річок належить до басейну Чорного і Азовського морів, а 4 % несуть свої води до Балтійського. Водні ресурси формуються переважно за рахунок стоку річок Дніпра, Дністра, Південний Буг, Сіверський Донець, Тиса, на яких створено водосховища з корисним об'єктом 55,1 млрд. м^3. До 40 % річкового стоку є транзитним. Питома забезпеченість річковим стоком становить близько 1,0 тис. м^3 на людину на рік.

В Україні виявлено понад двісті осередків стійкого забруднення підземних вод. Виведено з ладу 10 водозаборів потужністю 80 млн. м^3 на рік. Високий антропогенний тиск на водні ресурси та значне їхнє використання позначалися на якісному стані Чорного та Азовського морів.

Забруднення повітряного басейну. На стан повітряного басейну впливають внутрішні стаціонарні та пересувні джерела, повітряні потоки з території Західної Європи. Викиди шкідливих речовин від стаціонарних джерел забруднення у 1993 році становлять 7,3 млн. тонн. Вловлюються та знешкоджуються 3/4 шкідливих речовин, котрі викидаються стаціонарними джерелами забруднення, в тому числі газоподібних та рідких – менше 1/3. Питома вага викидів від стаціонарних джерел та автотранспорту становить в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській областях від загальних в Україні становить відповідно 68 та 45 %. Серед основних забруднювачів – енергетика, металургія, хімія, промисловість будівельних матеріалів, автотранспорт.

Високий рівень забруднення спостерігається у 13 містах України, котрі знаходяться у Донецько-Придністровському промисловому регіоні: Донецьку, Краматорську, Єнакієве, Горлівці, Макіївці, Маріуполі, Алчевську, Слов'янську, Луганську, Дзержинську, а також в Запоріжжі, Одесі, Кривому Розі.

Рівень лісистості та якісний стан лісів. Стан навколишнього природного середовища значною мірою визначається рівнем лісистості та якісним станом лісів. В Україні – мало лісів, вони займають біля 14% території. Площа земель лісового фонду становить 9,9 млн. га, в тому числі

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

вкрита лісом – 8,6 млн. га. За останні 50 років лісистість збільшилась на 45 тис. га. Хоча ліси розташовані нерівномірно, проте вони інтенсивно експлуатуються, гинуть від промислових викидів та пожеж, унаслідок недбалого відведення земель під вирубку для різноманітного будівництва. Протягом останнього десятиріччя в Україні загинуло від промислових викидів 2,5 тис. га лісових насаджень. Радіаційного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС зазнали 3,3 млн. га лісів. Вирубка лісового фонду перевищує його відновлення.

Тваринний світ. На території України нараховується близько 45 тис. видів тварин, серед них 17 видів земноводних, 20 плазунів, 344 – птахів, 101 – ссавців, 200 – риб, решта безхребетні. До **Червоної книги** України занесено 531 вид рослин і грибів (12% дикорастучої флори) та 281 вид тварин. Площа природного заповідного фонду України збільшується повільно і становить 1,3 млн. га або 2,2% території країни, що у 2 – 3 рази менше від норми, рекомендованої вченими. Природоохоронні території через недостатнє фінансування, слабку матеріально-технічну базу не виконують усіх функцій щодо збереження та відновлення рідкісних і типових видів флори і фауни.

Правові аспекти охорони навколишнього природного середовища.

Взаємодія між суспільством і природою вимагає дотримання науково обґрунтованих правил поведінки людини щодо навколишнього середовища. Найбільш суттєві правила такої поведінки закріплюються державою у законодавстві і стають загальнообов'язковими для виконання та дотримання нормами права, які забезпечуються державним примусом у випадку їх невиконання.

Беручи до уваги синтетичний характер проблеми екології, їхній екологічний зв'язок з усіма політичними, соціальними та екологічними факторами, стратегія природокористування в Україні має бути однією з фундаментальних складових стратегій розбудови правової, демократичної держави з розвиненою ринковою економікою. Одним з таких незаперечних прав є право громадян на екологічну безпеку. Воно забезпечується комплексом юридичних, економічних, технологічних і гуманітарних чинників.

Серйозною вадою чинного, на сьогодні, природоохоронного законодавства є той факт що формувалося воно за проресурсною ознакою, тобто окремому регулюванню підлягають земельні, водні, гірничі, лісові, атмосфероохоронні та інші відносини.

Уже з перших законотворчих кроків суверенної України визначені основи забезпечення екологічних прав людини. **Закон "Про охорону навколишнього природного середовища"** від 25 червня 1991 року не лише проголошує, але й передбачає систему гарантій екологічної безпеки людини, вносить певну впорядкованість у систему управління в галузі природокористування [1].

Закон надає громадянам України право звернутися в суд з позовом на підприємства, установи і організації щодо відшкодування збитків, заподіяних здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє середовище. Він зобов'язує державні органи надавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності, враховує їхні пропозиції щодо цієї проблеми.

У законі встановлені **принципи охорони навколишнього природного середовища:**

- пріоритетність вимог екологічної безпеки;
- гарантування екологічної безпеки становища для життя та здоров'я людей;
- екологізація матеріального виробництва;
- науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства;
- збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;
- гласність і демократія при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього середовища, формування екологічного світогляду;
- науково обґрунтовані норми впливу господарського та іншого виду діяльності на навколишнє середовище;
- розв'язання проблеми охорони природи на основі широкого міжнародного співробітництва.

Закон закріплює екологічні права та обов'язки громадян України:

- право на безпечне, екологічно чисте життя і здоров'я;
- участь в обговоренні проектів законодавчих актів, матеріалів щодо розміщення та реконструкції об'єктів, що можуть негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища;
- участь у проведенні громадської екологічної експертизи;
- одержання повної і достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища та його вплив на здоров'я населення;
- право на подання до суду позовів на державні органи, підприємства, установи, організації і громадян про відшкодування збитків, заподіяних їхньому здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище.

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

Громадяни України зобов'язані:

- берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства, здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, екологічних нормативів;

- не порушувати екологічні права та законні інтереси інших суб'єктів;

- вносити плату за спеціальне природокористування;

- компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" дає визначення терміну екологічної безпеки та заходи щодо її забезпечення, екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію підприємств та інших об'єктів, про застосування мінеральних добрив, засобів захисту рослин, токсичних хімічних речовин, передбачає заходи щодо охорони навколишнього природного середовища від шкідливого біологічного впливу, шкідливого впливу фізичних факторів та радіоактивного забруднення, від забруднення виробничими, побутовими та іншими відходами.

У Законі дається визначення терміна зон надзвичайних екологічних ситуацій (екологічної катастрофи, підвищення екологічної безпеки). Встановлена дисциплінарна, адміністративна, цивільна і кримінальна відповідальність за екологічні правопорушення.

Основними з них є:

- порушення прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;

- порушення норм екологічної безпеки;

- порушення вимог законодавства до проведення екологічної експертизи;

- допущення наднормативних, аварійних, залпових викидів і скидів у навколишнє природне середовище;

- самовільне використання природних ресурсів, перевищення лімітів та порушення інших вимог використання природних ресурсів;

- порушення природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, захороненні хімічних, токсичних та радіоактивних речовин, виробничих, побутових та інших відходів;

- відмова від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього середовища, джерела його забруднення та інше.

Закон передбачає, що в Україні громадянам гарантується право загального використання ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних).

Природні ресурси поділяються на республіканські (загальнодержавні) та місцеві.

До республіканських природних ресурсів віднесено територіальні води, природні ресурси континентального шлейфу та економічної (морської) зони і поверхневі води, що розташовані або використовуються на території більш, ніж однієї області; лісові ресурси; види рослин і тварин, занесені до Червоної книги України; природні ресурси в межах об'єктів природо-заповідного фонду республіканського значення; корисні копалини, за винятком загальнопоширених.

Законом передбачено, що Україна приєднується до всіх видів міжнародного співробітництва в галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів, яке здійснюється шляхом укладання договорів, угод, а також участі в природоохоронній діяльності ООН, інших урядових і неурядових організацій.

Аналіз туристичної діяльності фокусується на визначальних чинниках політики туризму і економічних механізмах її провадження. Основою туристичної політики має бути міжнародний механізм обміну, який сприяє розвитку туризму та отримання доходів.

Висновок. Неможливо уявити собі людство поза природою, земними умовами його існування. Життя людини тісно вплітається в систему взаємозв'язків явищ природи, що створюють основу людського буття. Навіть незначні зміни природних умов: температури, вологості, атмосферного тиску, хімічного складу повітря, води тощо впливають на людину.

Сьогодні людство не може відмовитися від використання природних ресурсів, які є основою матеріального виробництва, але не може й миритися з деградацією навколишнього природного середовища внаслідок інтенсивної експлуатації землі, її надр, водних об'єктів, лісів, тваринного і рослинного світу. Тому важливим напрямом сучасного соціального регулювання відносин у сфері взаємодії природи. І суспільства є забезпечення раціонального природокористування. Його метою є задоволення матеріальних потреб суспільства за рахунок наявних і відновлювальних природних ресурсів, визначення найбільш ефективного, економічно вигідного їх використання без заподіяння шкоди для життєво важливих екологічних інтересів людей.

Екологічна функція держави не повинна обмежуватися тільки охороною навколишнього природного середовища. Вона полягає, або принаймні повинна полягати не тільки в охороні, а й у відновленні природи, що постраждала від людського безглуздя. Ця функція має неперевершене значення, оскільки від неї

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com

залежать здоров'я планети і саме існування людства. З цієї причини вона має здійснюватись в умовах екстремальності, які передбачають надзвичайну напруженість активності держави екологічного змісту. Настав час значно посилити владний характер екологічної функції держави.

1. Закон "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 року.

2. Законодавство. Туристичні послуги в Україні. Юрінком Інтер. – 2008. – 320 с.

3. А.М. Колорій і А.Ю.Олійник. "Основи держави і права": навчальний посібник. – Київ. – "Либідь". – 1997. – С. 112 – 123.

4. Словник-довідник В.В. Молдовом В.Ф. Мелащенко. Київ "Юмана" – 1996 р.

5. Туризм в Україні: Статистичний бюлетень. – К.: – 2001.

6. Туризм в Україні: Статистичний бюлетень. – К.: – 2002.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2010

УДК 78.089.6 – 057.87

Тетяна Ткаченко, *кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики мистецької освіти та вокально-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ДІАГНОСТИКИ СПІВАЦЬКОГО ГОЛОСУ СТУДЕНТІВ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

У статті досліджується сутність та зміст діагностики голосу студентів музично-педагогічних факультетів як необхідної передумови якісної професійної підготовки фахівця.

Ключові слова: *діагностика голосу, гігієна голосу, охорона голосу, професійна підготовка фахівця.*

В статье исследуется сущность и содержание диагностики голоса студентов музыкально-педагогических факультетов как необходимой предпосылки качественной профессиональной подготовки специалиста.

Ключевые слова: *диагностика голосу, гигиена голоса, охрана голоса, профессиональная подготовка специалиста.*

In the article essence and maintenance of diagnostics of voice of students of musically pedagogical faculties is investigated as necessary pre-condition of high-quality professional preparation of specialist.

Key words: *diagnostics of voice, hygiene of voice, guard of voice, professional preparation of specialist.*

Постановка проблеми. Особливості викладання предмету "постановка голосу" на музично-педагогічному факультеті полягають у підготовці фахівця широкого профілю, який володіє голосом, ораторськими вміннями, артистизмом тощо. Першочерговим підходом до професійної підготовки майбутнього вчителя музики є індивідуальний підхід до особистості, гуманістична спрямованість на розкриття його самобутності, творчого потенціалу, збереження та зміцнення фізичного стану. Ще Авіценна стверджував, що "нічого в світі немає найкращого і найважчого ніж спів" [1]. Складність та відповідальність перш за все базується на діагностиці голосу.

Аналіз досліджуваної проблеми. Питаннями проблеми діагностики голосу, гігієни та охорони голосу займалися вчені А. Менабені, В. Бехтєрєв, К. Дорліак, Л. Дмитрієв, Р. Юссон, В. Антонюк, Л. Тоцька та ін. В той час огляд стану досліджуваної проблеми свідчить про те, що діагностика голосу не завжди відповідає вимогам, а саме, студенти в хоровому класі, в класі диригування, на заняттях сольфеджіо співають з перевтомою, в різних "нерідних", невластивих їм регістрах, що й визначило актуальність статті.

Мета статті полягає в розкритті значущості діагностики голосу студентів музично-педагогічного факультету як першочергового фактора в житті особистості, в збереженні голосових м'язів і, взагалі, фізичному здоров'ю.

Виклад основного матеріалу. Студентські роки є одним із самих відповідальних періодів у вихованні професійного обличчя майбутнього вчителя. Розвиток та становлення музично-вокальних, педагогічних та морально-етичних якостей має величезне значення в його подальшій роботі, тобто в проведенні музичних занять та організації позакласної роботи в середній загальноосвітній школі.

У зв'язку з цим велике значення в стінах

© Т. Ткаченко, 2010

This document was created using SOLID CONVERTER PDF To remove this message, purchase the product at www.SolidDocuments.com